

OTOP

รูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ภายใต้ชุดโครงการ

การจัดการของวิสาหกิจชุมชน ในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในภาคใต้

45.Z9C58

2
7

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2547

บทคัดย่อ

รูปแบบของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

วิสาหกิจชุมชนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นการพัฒนาหมู่บ้านในท้องถิ่นพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางการจัดการ วัตถุประสงค์การศึกษา รูปแบบของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ (1) สภาพการดำเนินงานในปัจจุบันเพื่อประเมินระบบการจัดการ (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชน และ (3) กำหนดรูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน วิธีการวิจัยจัดเก็บข้อมูลโดยสุ่มตัวอย่าง 7 จังหวัด ประกอบด้วย นครศรีธรรมราช ปัตตานี พัทลุง ภูเก็ต สงขลา และสตูล ในแต่ละจังหวัดจะสุ่มเลือกตัวแทน 5 ตำบล และในแต่ละตำบลจะสุ่มตัวอย่างเลือกกลุ่มผู้รับผิดชอบ จำนวน 5 คน จำนวนตัวอย่างรวม 175 ตัวอย่าง เก็บได้ 170 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 97.14 การจัดเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนปัจจุบัน ประกอบด้วยลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนอยู่ในทำเลที่ตั้งเหมาะสม ทำสินค้าหัตถกรรมรวมกลุ่มด้วยการรวมตัวกันเองหรือหน่วยราชการผลักดัน ดำเนินงานมาแล้ว 6-10 ปี ใช้แหล่งเงินทุนของสมาชิกและหน่วยงานรัฐ แหล่งวัตถุดิบมาจากชุมชน และตลาดหลัก คือ ตลาดภายในจังหวัด ผู้รับผิดชอบหลัก มีอายุในช่วง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ แต่งงานแล้วและเป็นเกษตรกร โดยมีที่พักอยู่ในตำบล ใช้เวลาทำงานวิสาหกิจชุมชน บางเวลา มีประสบการณ์เป็นเกษตรกร เป็นบุตรคนกลาง เข้าทำงานวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ และมีบทบาทจัดการงานเฉพาะด้าน ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย สมาชิก การทำงานของสมาชิก ผู้นำกลุ่ม และภาพรวมของกลุ่มอยู่ในระดับดี แต่ยังมีจุดอ่อนทางการวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ลักษณะโอกาสของวิสาหกิจชุมชน มีจุดเด่น คือ ความคิดสร้างสรรค์ ในสินค้าออกแบบสินค้าใหม่ และความเข้มแข็งในการรวมกลุ่ม ศักยภาพการทำแผนธุรกิจ ผู้นำกลุ่มมีจุดอ่อนการทำแผนการตลาด การผลิตและการเงิน และความสามารถดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ผู้นำกลุ่มมีจุดอ่อนทางการตลาด การจัดการ และการผลิต ในบางกิจกรรม แต่มีจุดอ่อนอย่างมากเกี่ยวกับการเงินและการบัญชี

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน คือ (1) ลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน อธิบายเกี่ยวกับลักษณะผู้รับผิดชอบ ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

และโอกาสทางธุรกิจ และ (2) ลักษณะของผู้รับผิดชอบ อธิบายเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน โอกาสทางธุรกิจ แผนธุรกิจ และการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม คือ การจัดวางระบบการจัดการในแต่ละกิจกรรมทางธุรกิจให้มีระบบมากขึ้น พร้อมกับเพิ่มศักยภาพทางการจัดการโดยเฉพาะทางการเงินและการบัญชี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย (1) การเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ ลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ลักษณะผู้รับผิดชอบ ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน โอกาสทางธุรกิจ แผนธุรกิจ และการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (2) การพัฒนาผู้นำกลุ่มด้วยการศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และ (3) ควรมีการพัฒนาตัวแบบทางการจัดการของวิสาหกิจชุมชน

Abstract

Management Patterns in Small and Medium Enterprises Eligible for “One Tambon, One Product Project”

This project focuses on the development of effective business management skills for local citizens in their communities. The objective of the research were 1) to study and evaluate current management practices in small and medium local enterprises ; 2) to identify factors affecting these management practices ; 3) to discover and improve patterns of business management operating in the communities.

Data was collected, by random sampling, in seven provinces in Southern Thailand : Trang, Nakorn Sri Tammarat , Pattani , Phthalung , Phuket , Songkhla and Satun. In each province data was collected from five Tambons , and from five enterprises in each Tambon . So the sample size was 175 enterprises , with 170 which was 97.14 percent actually producing useable data. The data collection tool was a questionnaire developed by the research team.

The study found the following patterns in the small and medium enterprises surveyed :

Enterprises' fundamental specification : The location of most enterprises was appropriate for the raw materials available in that location and the provincial market they were targeting. Most were engaged in the creation and sale of handcrafted products. Most originated by groups of artisans with common interests and skills or encouraged by the government to develop their collective talents into an enterprise. Most had operated for 6-10 years, with start – up funds provided by members and significantly increased by the government.

Leaders and heads : Most enterprise leaders were 31-40 years old, with no education beyond elementary school. Most leaders were married women, Buddhists. Most acquired their main income from full – time work in agricultural and worked at

their enterprises part time just to gain extra income. Their role focused on one single aspect of the enterprise. They lived in the Tambon in which they ran their enterprises. Finally, most were middle children in their families.

Enterprise management patterns : Most of the leaders and other members got along well and thought they were managing the enterprise well. However business analysis and problem solving skills were a noticeable weakness.

Business opportunities : Most were strong in product creation, new product design, and intergroup cooperation.

Business Plan Creation : Skills in these enterprises did not include writing marketing plans, production plans, and financial plans.

Operating Capabilities : As mentioned weaknesses included marketing, traditional business management, and some production activities. The major weaknesses, however was in accounting and financial management.

The findings showed that factors affecting the patterns of the enterprises lay in the (1) fundamental specifications, characteristics of the leaders and heads, management patterns, business opportunities, and (2) operating capabilities, and the lack of effective business plans.

The study also showed that a desirable pattern of operation would include the introduction of a more systematic management practice, and especially the introduction of accounting and financial management systems.

Improvements are called for in all six areas studied. Methods for achieving improvements might include educating enterprise leaders and heads through exposure to successful enterprises in other parts of Thailand, instruction in financial management and planning, and counseling in areas of product packaging, marketing , sales coordination, and networking with complementary enterprises in the same province , outside the region , and even outside the country.